

Lausunto nuorisolakiesitykseen
Verke

Laatineet Heikki Lauha ja Suvi Tuominen

30.11.2015

Pidämme nuorisolain päivittämistä tarpeellisenä. Nuorisolakiin esitetyt muutokset ovat pääosin hyvin perusteltuja. Ilaahduimme myös siitä, että lain perusteluosiossa huomioitiin digitaalisuus ja nuorten mediakulttuurit kattavasti.

Olemme tarkastelleet lakiluonnosta erityisesti osaamiskeskusten näkökulmasta. Tämänhetkinen lakiluonnos määrittää osaamiskeskukset lähinnä valtionapukelpoisuuden kautta. Osaamiskeskuksia koskevat pykälät ja perustelut ovat selkeät mutta väljät. Osaamiskeskusten valtionapukelpoisuuden kriteerien väljyyden vuoksi toivoisimme, että osaamiskeskusten roolia nuorisolain tavoitteiden toteuttajana ja asemointia suhteessa valtioon ja kuntiin tulisi määritellä tarkemmin. Toivoisimme, että osaamiskeskusten roolia ja tavoitteita määriteltäisiin esitettyä vahvemmin esimerkiksi uuden nuorisolain toisessa (valtion nuorisotyö ja politiikka) ja kolmannessa luvussa (kuntien nuorisotyö ja politiikka).

Huomautamme, että lakiesityksessä ja asetuksessa käytetään vaihtelevasti termejä *nuorisoala* ja *nuorisotoimiala*. Jos termeillä on lain laatijoiden mielestä eri merkitys, se ei tällä hetkellä välity lukijalle. Toivomme, että jos molempia termejä käytetään, niin ne määritellään lain kolmannessa pykälässä.

2 §

Pidämme hyvänä sitä, että nuorisolain tavoitteet on listattu lakiin aiempaa selkeämmin. Samalla ne tavoitteellistavat tämän lain puitteissa avustettavaa nuorisotyötä. Hienoa, että monialainen yhteistyö on nostettu yhdeksi tavoitteiden lähtökohdaksi. Sen ohella laissa tai sen perusteluissa voisi mainita myös nuorisoalan sisäisen, eri sektoreiden välisen yhteistyön (kunnat, järjestöt, seurakunnat, yritykset, oppilaitokset).

Ehdotamme, että 2 § 2 momentin yksityiskohtaisia perusteluja täydennetään seuraavasti:
*"Monialaisella yhteistyöllä tarkoitetaan eri toimialojen viranomaisten yhteistyötä. **Monialaisella yhteistyöllä tarkoitetaan myös toimialan sisäistä, sektorirajat ylittävää yhteistyötä.** Monialaisesta yhteistyöstä paikallistasolla säädetään 8 §:ssä."*

4 §

Kannatamme valtion vastuun sanallistamista nuorisolakiin. Pykälän viimeiseen kappaleeseen toivoisimme lisäyksenä osaamiskeskukset seuraavasti: *"Valtion tulee tehtävää hoitaessaan olla tarpeen mukaan yhteistyössä kuntien, nuorisoalan järjestöjen, **osaamiskeskusten** ja muiden yhteisöjen sekä nuorten kanssa."*

Osaamiskeskusten lisääminen lakitekstiin on mielestämme perusteltua, koska 17 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa (s. 53) todetaan seuraavasti: *“Osaamiskeskusten muodostama kokonaisuus otettaisiin huomioon siten, että keskkukset muodostaisivat verkoston, joka tukisi opetus- ja kulttuuriministeriötä ehdotetun lain 4 § mukaisen tehtävän hoitamisessa.”*

5 §

Pykälässä todetaan valtion nuorisopolitiikan ohjelmasta seuraavasti: *“Ohjelman valmistelee opetus- ja kulttuuriministeriö yhteistyössä asianomaisten muiden ministeriöiden kanssa. Valmistelussa tulee kuulla nuoria ja nuorisotyön ja -politiikan keskeisiä tahoja.”* Ehdotamme lain yksityiskohtaisiin perusteluihin seuraavaa muutosta: *“Valmistelussa tulisi kuulla nuoria ja nuorisotyön ja -politiikan keskeisiä tahoja. Ohjelman valmistelussa kuultavia tahoja voisivat olla nuorisoolan **osaamiskeskukset ja järjestöt** sekä muut nuorten parissa työtä tekevät yhteisöt ja nuorten kasvu- ja elinoloihin vaikuttavat tahot.”*

Osaamiskeskusten mainitseminen tässä kohdassa olisi mielestämme johdonmukaista, koska lakiesityksen 17 § määrittelee osaamiskeskuksen tehtävää muun muassa seuraavasti: *“tukee nuorisoolan asiantuntija- ja muita palveluja tuottamalla, kokoamalla, hyödyntämällä tai jakamalla tietoa nuorista, nuorisotyöstä tai nuorisopolitiikasta”*. Osaamiskeskusten tuottamaa ja kokoamaa tietoa tulisi hyödyntää osana nuorisopolitiikan ohjelman valmistelua.

8 §

Pidämme hyvänä sitä, että kunnat saavat aiempaa enemmän päätäntävaltaa nuorisotyön toimintamuotojen osalta. Toivomme, että se mahdollistaa nuorten alueellisten tarpeiden ja toiveiden huomioonottamisen aiempaa paremmin.

Ehdotamme osaamiskeskusten lisäämistä pykälän 8 §:n 2 momenttiin seuraavasti: *“Kunnan tulee 1 momentissa tarkoitettua tehtävää hoitaessaan olla tarpeen mukaan yhteistyössä muiden nuorille palveluja tuottavien viranomaisten sekä nuorten, nuorisoolan järjestöjen, **osaamiskeskusten** ja muiden nuorisotyötä tekevien tahojen kanssa.”*

17 § ja 21 §

Kannatamme osaamiskeskusten kirjaamista nuorisolakiiin. Nykyisen palvelu- ja kehittämiskeskusverkoston näkökulmasta ehdotettu 17 § sekä valtioneuvoston asetuksen 7 § ja 8 § antavat selkeät suuntaviivat osaamiskeskusten toiminnalle. Lisäksi 21 § tarkentaa osaamiskeskusten toimintaa ja toimintaehtoja valtionapukelpoisuuden peruuttamisen näkökulmasta.

Tällä hetkellä uusi nuorisolakiluonnos sekä sitä tarkentavat valtioneuvoston asetukset antavat raamit niille osaamiskeskuksille, joiden on tarkoitus aloittaa toimintansa uuden nuorisolain voimaantulon myötä. Nuorisolain 17 § ja 21 § sekä niitä tarkentavat valtioneuvoston asetukset eivät kuitenkaan määritä sitä, milloin uudet toimijat voivat tämän jälkeen hakea osaamiskeskuksen statusta ja millä syklillä valtionapukelpoisuusharkintaa tehdään (esim. vuosittain vai neljän vuoden välein valmisteltaessa uutta nuorisopolitiikan ohjelmaa?). Toivomme, että nuorisolakia ja/tai valtioneuvoston asetuksia täsmennetään tältä osin.